

De financiële situatie van gezinnen in Vlaanderen

Gezinnen in Vlaanderen over hun gezinsinkomen, het kunnen rondkomen met dit gezinsinkomen en het hebben van schulden

Auteurs: Joost Bronselaer (Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) en Laure-lise Robben (KU Leuven)

1 INLEIDING

In deze bijdrage schetsen we aan de hand van de gezinsenquête een beeld van de financiële situatie van gezinnen in Vlaanderen anno 2021. We doen dit door indicatoren te belichten over [het gezinsinkomen](#), [de subjectieve armoede](#), [de materiële deprivatie](#) en [de financiële schulden](#). We maken voor de financiële situatie in 2021 een opdeling naar een aantal achtergrondkenmerken van gezinnen. Daarnaast wordt weergegeven in welke mate gezinnen in Vlaanderen een [impact van de coronapandemie op hun financiële situatie](#) ervaren. Waar mogelijk maken we ook een vergelijking van de financiële situatie in gezinnen tussen 2016 en 2021. Interessant aan deze resultaten is dat we, door gebruik te maken van data uit de gezinsenquête van zowel 2016 als 2021, de financiële situatie bij gezinnen in Vlaanderen vóór en tijdens de coronapandemie (voorjaar 2021) met elkaar kunnen vergelijken.

Audenaert & Van Lancker (2018) rapporteerden eerder over het inkomen, de armoede en schulden bij gezinnen in Vlaanderen op basis van de gezinsenquête van 2016. In verband met de indicatoren waarover we in deze bijdrage ook rapporteren bleek het volgende: Ten eerste leeft 10,8% van de gezinnen in subjectieve armoede. Respondenten met een niet-EU*-herkomst, met een lager opleidingsniveau, die zelf en hun eventuele partner niet werken, die alleenstaande ouder zijn en die huurder van een woning zijn, blijken risicogroepen die vaker in subjectieve armoede leven. Ten tweede kan 22% van de gezinnen in Vlaanderen het zich niet veroorloven om jaarlijks een week op vakantie te gaan en geeft 19% aan geen onverwachte uitgave te kunnen betalen. Dezelfde risicogroepen als bij subjectieve armoede zijn aanwezig. Ten derde heeft 10% van de gezinnen in Vlaanderen problemen met het betalen van facturen. Deze groep geeft aan dat ze het vaakst facturen met betrekking tot

huishoudelijke uitgaven niet tijdig konden betalen in de voorbije 12 maanden. Over het totaalbedrag van de actuele achterstallige betalingen blijkt ten slotte dat quasi de helft van de respondenten met betaalachterstand het concrete bedrag niet kan inschatten. Bij zij die dat wel kunnen, heeft 9% geen betaalachterstand en 21% heeft een betaalachterstand van 1.000 euro of meer.

We beschrijven in deel 2 kort de gebruikte data, de gehanteerde achtergrondkenmerken en de analysemethode. Deel 3 bevat de resultaten per indicator. Deel 4 bevat een samenvattend besluit.

2 METHODE

2.1 DATA

De gezinsenquête werd in 2016 en 2021 uitgevoerd door het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Telkens werd een steekproef getrokken van 9.000 personen uit de populatie personen in het Vlaams Gewest met minstens één kind jonger dan 25 jaar en zoals gekend in het Rijksregister. De steekproeven van 2016 en 2021 verschillen echter op een belangrijk punt van elkaar. De gerealiseerde steekproef in 2016 bevat geen gescheiden ouders waarvan geen enkel (stief)kind zijn of haar domicilie bij de ouder heeft ook al verblijven er één of meerdere kinderen deeltijds bij deze ouder. Aangezien na scheiding de kinderen hun domicilie vaak bij de moeder hebben, zijn met name gescheiden vaders ondervertegenwoordigd in de steekproef van 2016. In 2021 was het mogelijk een steekproef van 9.000 personen te trekken in het Vlaams Gewest waarbij ook ouders wiens kind(eren) officieel elders wonen ingesloten werden. Hieronder vallen een groot deel van de gescheiden ouders wiens kinderen hun domicilie bij de andere ouder (veelal ex-partner) gevestigd hebben. Ook andere ouders wiens kinderen jonger dan 25 jaar niet (langer) officieel inwonen, worden nu meegenomen in de gezinsenquête, waaronder een deel alleenstaanden en leggenestgezinnen. Op deze manier slagen we er in om een beter beeld van gezinnen in Vlaanderen te geven. Meer informatie over de gewijzigde onderzoeksopzet is te vinden in het methodologisch rapport (Audenaert, 2022).

Uiteindelijk namen 2.189 gezinnen deel aan de gezinsenquête in 2016 en 3.323 in 2021. Dit komt overeen met een responscijfer van 24,3% in 2016 en 36,9% in 2021. De gerealiseerde steekproeven in 2016 en 2021 zijn representatief voor personen met minstens één kind jonger dan 25 jaar in het Vlaamse Gewest voor de kenmerken geslacht, leeftijd en herkomst en voor 2021 ook voor het gezinstype zoals gekend in het Rijksregister (Audenaert, 2022).

De meetwijze van de verschillende meetinstrumenten over het inkomen, armoede en schulden wordt bij aanvang telkens vermeld bij de rapportering van de resultaten. Elke dimensie van de financiële situatie wordt, waar mogelijk, onderzocht op significante verschillen in de tijd (2016 versus 2021). Daarnaast wordt voor elk onderzocht aspect van de financiële situatie in 2021 nagegaan of er verschillen bestaan naar volgende achtergrondkenmerken: geslacht (man, vrouw), leeftijd (jonger dan 35 jaar, 35-44 jaar, 45-54 jaar, 55 jaar en ouder), herkomst (België, EU⁺, niet-EU⁺), opleidingsniveau¹ (lager secundair onderwijs, hoger secundair onderwijs, hoger onderwijs of universiteit), tewerkstelling (voltijds, deeltijds, werkonderbreking², geen betaald werk), beroepsstatuut (arbeider/arbeidster (private sector), bediende (private sector), contractueel of statutair ambtenaar, zelfstandige/vrij beroep zonder personeel, zelfstandige/vrij beroep met personeel), gezinsvorm (intact gezin³, alleenstaande ouder, samengesteld gezin), aantal kinderen behorend tot het gezin (geen, één,

¹ In de vragenlijst werd gevraagd naar het hoogst behaalde diploma.

² Deze categorie omvat de verschillende soorten verlofstelsels die mensen toelaat gedurende een bepaalde tijd het werk te onderbreken, alsook ziekteverlof en - niet onbelangrijk - ook tijdelijke werkloosheid.

³ Met intact gezin bedoelen we gezinnen waarin geen enkele van de kinderen die tot het gezin behoren een scheiding van de ouders heeft meegemaakt. Voor meer duiding verwijzen we naar Audenaert (2022).

twee, drie, vier of meer) en de leeftijd van het jongste kind (0 - 2 jaar, 3 - 5 jaar, 6 - 11 jaar, 12 - 17 jaar, 18 jaar of ouder).

2.2 ANALYSE

De analyses werden uitgevoerd met SPSS, met de module complex samples waarbij rekening wordt gehouden met het steekproefdesign en met weegcoëfficiënten. Dit maakt dat de resultaten representatief zijn voor de populatie ouders in Vlaanderen voor geslacht, leeftijd en herkomst en in 2021 ook voor gezinstype.

De percentages die we vermelden in de tabellen en figuren zijn steeds gewogen. De gerapporteerde aantallen zijn steeds ongewogen. De resultaten zijn zowel in de figuren als in de tabellen steeds vergezeld van significantietesten. Het niveau van significantie wordt weergegeven met * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; en *** $p < 0,001$ of n.s. (niet significant). We bekijken telkens of er een samenhang is met de hierboven vermelde achtergrondkenmerken van de respondent. Omdat we ons in deze bijdrage beperken tot beschrijvende resultaten, kunnen we geen uitspraken doen over oorzakelijke verbanden tussen kenmerken van respondenten.

Waar mogelijk vergelijken we de resultaten uit 2016 en 2021⁴. Daarbij moet rekening gehouden worden met de hypothese dat eventuele verschillen tussen 2016 en 2021 kunnen te wijten zijn aan het verschil in steekproeftrekken of aan een verschil in meetwijze. Voor het verschil in meetwijze wordt dit telkens vermeld als dit het geval is. Voor het verschil in steekproeftrekking wordt bij de vergelijking van de cijfers uit 2016 en 2021 telkens een controle uitgevoerd. De cijfers van 2016 worden daarbij vergeleken met die van 2021 een eerste keer met en een tweede keer zonder ouders met niet-officieel inwonende kinderen. De resultaten van beide analyses worden steeds vermeld.

3 RESULTATEN

3.1 INKOMEN

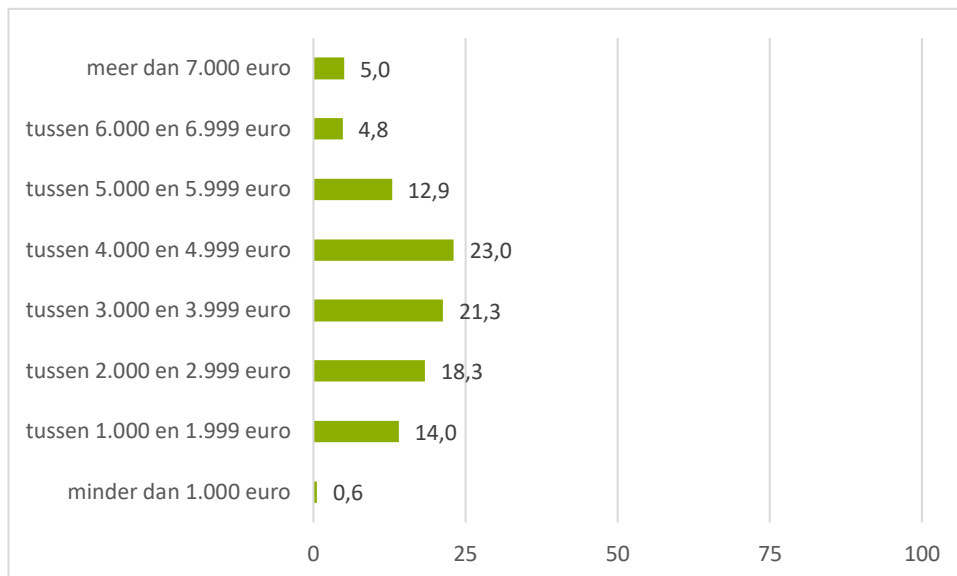
De omvang van het gezinsinkomen werd in de gezinsenquête 2021 als volgt bevestigd: *'Hoeveel bedraagt het totale beschikbare netto inkomen per maand van uw gezin? Het gaat zowel om de netto inkomens uit arbeid of uit uw bedrijf, als sociale uitkeringen (vervangingsinkomen, kinderbijslag, werkloosheidsuitkering, pensioenuitkering, tegemoetkoming personen met handicap) en andere uitkeringen (maaltijdcheques, interesten, mandaten e.d.).'* Ter verduidelijking werd aan de vraag toegevoegd: *'Let op: reken het inkomen van al uw gezinsleden mee en vergeet uzelf niet mee te tellen.'* (antwoordmogelijkheden: 'minder dan 1.000 euro', 'tussen 1.000 en 1.999 euro', 'tussen 2.000 en 2.999 euro', 'tussen 3.000 en 3.999 euro', 'tussen 4.000 en 4.999 euro', 'tussen 5.000 euro en 5.999 euro', 'tussen 6.000 en 6.999 euro', 'meer dan 7.000 euro', 'ik weet het niet'⁵).

Figuur 1 toont de verdeling van het inkomen bij ouders in Vlaanderen in 2021. Onderin de figuur zien we dat 14,6% van de ouders het moet stellen met een maandelijks gezinsinkomen dat lager ligt dan 2.000 euro. In het midden van de figuur situeren zich de meest omvangrijke groepen. De grootste groep (23% van de ouders) kan rekenen op een maandelijks gezinsinkomen tussen 4.000 en 4.999 euro. De tweede meest omvangrijke groep (21,3%) kan rekenen op een maandelijks inkomen tussen 3.000 en 3.999 euro gevolgd door een groep (18,3% van de ouders) die kan rekenen op een maandelijks gezinsinkomen tussen 2.000 en 2.999 euro. Bovenin de figuur situeren zich drie inkomensgroepen die over een relatief uitgebreid gezinsinkomen beschikken.

⁴ Omdat we voor 2016 enkel de basissteekproef nemen, kunnen hier gerapporteerde cijfers voor 2016 licht afwijken van eerder gerapporteerde cijfers.

⁵ In de gezinsenquête van 2016 werd het gezinsinkomen op een andere manier bevestigd waardoor een vergelijking met 2021 niet mogelijk is.

Figuur 1. Het gezinsinkomen (percentages, n = 3.034)

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

Tabel 1 toont de resultaten van de omvang van het gezinsinkomen naar een aantal achtergrondkenmerken. Om voldoende aantallen te behouden in alle categorieën werd het maandelijks gezinsinkomen opgedeeld in drie categorieën: minder dan 3.000 euro (laag), 3.000 tot 4.999 euro (middelhoog) en 5.000 euro of meer (hoog). Globaal heeft 33% van de gezinnen in Vlaanderen dan een laag gezinsinkomen, 44,3% heeft een middelmatig gezinsinkomen en 22,7% rapporteert een hoog gezinsinkomen

We vinden significante verschillen in het gezinsinkomen voor alle onderzochte achtergrondkenmerken. Vrouwen rapporteren vaker een laag gezinsinkomen in vergelijking met mannen. Het percentage met een laag gezinsinkomen is 36,1% bij vrouwen en 29,6% bij mannen. Bij toenemende leeftijd rapporteren ouders vaker een laag gezinsinkomen. Zijn ouders jonger dan 35 jaar dan heeft 25,2% een laag gezinsinkomen. Dit aandeel ligt telkens hoger in elke daaropvolgende leeftijdscategorie. Bij ouders ouder dan 55 jaar rapporteert 42,0% een laag gezinsinkomen.

Ook naar herkomst bestaan uitgesproken verschillen in het gezinsinkomen. Ouders met een niet-EU⁺-herkomst rapporteren het vaakst een laag gezinsinkomen. Binnen deze groep heeft 61,5% een laag gezinsinkomen. Dit aandeel ligt bijna de helft lager bij ouders met een herkomst uit een Europees land (32,6%) en meer dan de helft lager bij ouders met een Belgische herkomst (26,2%).

Voor het opleidingsniveau blijkt dat bij een toenemend opleidingsniveau ouders minder vaak een laag gezinsinkomen rapporteren. Heeft men als hoogste diploma een diploma lager secundair onderwijs dan rapporteert 62,5% een laag gezinsinkomen. Dit percentage is 42,2% bij een diploma hoger secundair onderwijs en ligt met 19,4% meer dan drie keer lager bij ouders met een diploma hoger onderwijs/universiteit.

Tabel 1. Het gezinsinkomen naar achtergrondkenmerken (rijpercentages)

	minder dan 3.000 euro	3.000 tot 4.999 euro	5.000 euro en meer	n
Totaal	33,0%	44,3%	22,7%	3.034
Geslacht**				
man	29,6%	45,4%	25,0%	1.160
vrouw	36,1%	43,3%	20,6%	1.874
Leeftijd***				
jonger dan 35 jaar	25,2%	60,0%	14,8%	509
35 - 44 jaar	30,8%	44,5%	24,7%	1.069
45 - 54 jaar	36,2%	39,3%	24,5%	1.082
55 jaar en ouder	42,0%	33,5%	24,5%	374
Herkomst***				
België	26,2%	47,3%	26,6%	2.435
EU+	32,6%	48,0%	19,4%	267
niet-EU+	61,5%	29,4%	9,0%	332
Opleidingsniveau***				
lager secundair	62,5%	32,1%	5,4%	379
hoger secundair	42,2%	47,0%	10,8%	814
hoger onderwijs/universiteit	19,4%	46,5%	34,1%	1.786
Tewerkstelling***				
voltijds	25,9%	45,7%	28,4%	1.781
deeltijds	30,3%	50,3%	19,3%	856
werkonderbreking	66,1%	30,7%	3,2%	171
geen betaald werk	68,4%	27,0%	4,6%	210
Beroepsstatuut***				
arbeid(st)er	57,6%	39,2%	3,2%	448
bediende (private sector)	21,7%	50,8%	27,5%	1.259
werknemer openbare sector	21,8%	48,4%	29,8%	691
zelfstandig/vrij beroep (zonder personeel)	26,1%	43,1%	30,9%	184
zelfstandig/vrij beroep (met personeel)	17,1%	36,3%	46,6%	128
Gezinsvorm***				
intact gezin	16,4%	52,6%	31,0%	1.928
alleenstaande ouder	77,2%	20,1%	2,7%	558
samengesteld gezin	24,5%	50,9%	24,6%	364
Aantal kinderen***				
geen kinderen (meer)	62,5%	28,6%	8,9%	94
1 kind	40,1%	43,0%	16,9%	893
2 kinderen	25,7%	48,7%	25,5%	1.348
3 kinderen	28,5%	41,2%	30,4%	460
4 kinderen of meer	31,2%	38,9%	29,9%	149
Leeftijd jongste kind***				
0 - 2 jaar	21,6%	56,7%	21,7%	483
3 - 5 jaar	28,6%	51,4%	20,1%	331
6 - 11 jaar	28,4%	46,5%	25,0%	676
12 - 17 jaar	37,2%	37,3%	25,5%	655
18 jaar of ouder	34,0%	40,2%	25,9%	617

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : *p<0,05, **p<0,01, ***p < 0,001. [BRON: GEZINSENQUÊTE 2021](#)

Voor de tewerkstelling blijkt dat ouders in werkonderbreking (66,1%) of zonder betaald werk (68,4%) vaker een laag gezinsinkomen rapporteren. Bij deeltijds werkenden is dit aandeel 30,3% en bij voltijds werkenden 25,9%. Voor het beroepsstatuut zien we dat arbeiders het vaakst over een laag gezinsinkomen beschikken. Binnen deze groep rapporteert 57,6% een laag gezinsinkomen. Zelfstandigen en vrije beroepen met personeel rapporteren met 17,1% het minst vaak een laag gezinsinkomen. Bij bedienden uit de private sector en werknemers uit de openbare sector ligt dit aandeel rond de 22%. Bij zelfstandigen en vrije beroepen zonder personeel is het 26,1%.

Bij een opdeling van het gezinsinkomen naar gezinsvorm blijkt vooral dat alleenstaande ouders veel vaker over een laag gezinsinkomen beschikken. Meer dan drie op vier van de alleenstaande ouders rapporteert een laag gezinsinkomen daar waar dit aandeel bij intacte gezinnen minder dan 20% is. Bij samengestelde gezinnen is dit aandeel 24,5%.

Voor het aantal kinderen in het gezin blijkt dat bij de afwezigheid van kinderen in het gezin 62,5% van de ouders over een laag gezinsinkomen beschikken. Dit aandeel ligt lager voor één (40,1%) of twee kinderen (25,7%) in het gezin maar hoger bij drie (28,5%) en vier of meer (31,2%) kinderen in het gezin.

Voor de leeftijd van het jongste kind blijkt dat ouders vaker een laag inkomen rapporteren als het jongste kind ouder dan 12 jaar is. Is het jongste kind 12 - 17 jaar dan heeft 37,2% van de ouders een laag gezinsinkomen. Is het jongste kind 18 jaar of ouder dan is dit aandeel 34%. Bij de groep ouders met een jongste kind tussen 0 en twee jaar is het aandeel met een laag gezinsinkomen het kleinst. Binnen deze groep heeft 21,6% een laag gezinsinkomen. Een mogelijke verklaring voor deze resultaten is de samenhang die bestaat tussen de leeftijd van het jongste kind in het gezin en de gezinsvorm (Audenaert, 2022). In gezinnen met een hogere leeftijd van het jongste kind komen meer alleenstaande ouders voor waardoor we hier eerder een effect van gezinsvorm dan van de leeftijd van het jongste kind vaststellen.

3.2 ARMOEDE

3.2.1 Subjectieve armoede

Een subjectieve inschatting van het inkomen werd zowel in 2016 als in 2021 bevestigd via het kunnen rondkomen met het gezinsinkomen. De vraagformulering was: *‘Met het totale beschikbare inkomen van uw gezin voor ogen, kan uw gezin zeer gemakkelijk, gemakkelijk, eerder gemakkelijk, eerder moeilijk, moeilijk of zeer moeilijk rondkomen?’* (antwoordcategorieën: ‘zeer moeilijk’, ‘moeilijk’, ‘eerder moeilijk’, ‘eerder gemakkelijk’, ‘gemakkelijk’, ‘zeer gemakkelijk’).

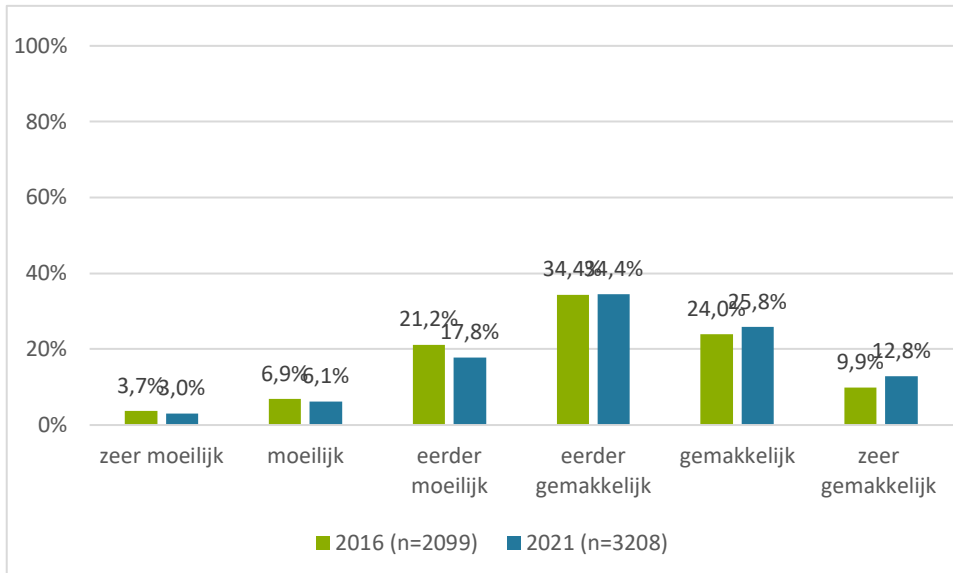
Figuur 1 toont dat 73% van de ouders in 2021 ‘eerder gemakkelijk’ tot ‘zeer gemakkelijk’ kan rondkomen met het gezinsinkomen. Daarbij geeft 34,4% aan ‘eerder gemakkelijk’ en 25,8% aan ‘gemakkelijk’ te kunnen rondkomen en 12,8% kan ‘zeer gemakkelijk’ rondkomen. Daarnaast geeft 26,9% van de ouders in 2021 aan ‘eerder moeilijk’ tot ‘zeer moeilijk’ te kunnen rondkomen met het gezinsinkomen waarbij 17,8% ‘eerder moeilijk’, 6,1% ‘moeilijk’ en 3% ‘zeer moeilijk’ kan rondkomen.

Het verschil in kunnen rondkomen met het gezinsinkomen is significant naar jaartal. In vergelijking met 2016 kunnen ouders in 2021 vooral vaker ‘zeer gemakkelijk’ (12,8% in 2021 versus 9,9% in 2016) en minder vaak ‘eerder moeilijk’ (17,8% in 2021 versus 21,2% in 2016) rondkomen. Voor de overige categorieën zijn er geen betekenisvolle verschillen. Ook wanneer in 2021 geen rekening wordt gehouden met de resultaten van ouders met niet-inwonende kinderen blijven deze vastgestelde verschillen behouden en statistisch significant.

De omvang van de groep die in subjectieve armoede leeft wordt doorgaans geraamd door te kijken naar het percentage van de bevolking dat ‘moeilijk of ‘zeer moeilijk’ kan rondkomen. Passen we deze definitie toe dan

zien we dat het aandeel ouders in Vlaanderen dat in subjectieve armoede leeft 10,6% bedraagt in 2016 en 9,1% in 2021. Dit verschil is echter niet statistisch significant (Rao-Scott χ^2 , $p = 0,139$). Wanneer we geen rekening houden met de resultaten van ouders met niet-officieel inwonende kinderen dan is dit percentage 8,3% in 2021. Het verschil met 2016 is nu wel significant (Rao-Scott χ^2 , $p = 0,05$).

Figuur 2. Het kunnen rondkomen met het beschikbare gezinsinkomen, 2016-2021 (percentages)

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : $p < 0,001$

BRON: [GEZINSENQUÊTE 2016-2021](#)

Tabel 2 toont het voorkomen van subjectieve armoede naar de achtergrondkenmerken van ouders in Vlaanderen in 2021. Voor het geslacht van de ouder en de leeftijd van het jongste kind vinden we geen significante verschillen in subjectieve armoede (niet in tabel weergegeven). Over het voorkomen van subjectieve armoede naar beroepsstatuut rapporteren we geen resultaten omwille van te kleine aantallen. Voor de overige onderzochte kenmerken bestaan wel significante verschillen in subjectieve armoede (tabel 2).

De leeftijd van de ouder toont wel een significant verschil in de aanwezigheid van subjectieve armoede. Vooral het verschil tussen ouders jonger dan 35 jaar (waar 6,2% in subjectieve armoede leeft) en ouders van 44 – 55 jaar (11,6% leeft in subjectieve armoede) is betekenisvol.

Voor de overige achtergrondkenmerken zijn de verschillen meer uitgesproken. Voor herkomst blijkt dat ouders met een niet-EU⁺-herkomst (21,8% leeft in subjectieve armoede) meer dan drie keer zo vaak in subjectieve armoede leven dan ouders met een Belgische herkomst of een herkomst uit een EU⁺-land (6,6% leeft in subjectieve armoede).

Bij een lager opleidingsniveau leven ouders vaker in subjectieve armoede. Beschikt men over een diploma hoger onderwijs/universiteit dan leeft 4,9% in subjectieve armoede. Dit percentage ligt meer dan dubbel zo hoog (10,6%) bij ouders met een diploma hoger secundair en meer dan vier keer hoger (21,5%) bij ouders met een diploma lager secundair onderwijs.

Voor de tewerkstelling blijkt dat het gezin van voltijds werkenden in 6,1% van de gevallen in subjectieve armoede leeft. Dit aandeel ligt met 7,2% nauwelijks hoger bij deeltijds werkenden, maar met 23,6% bijna vier keer hoger bij ouders in werkonderbreking. Bij ouders zonder betaald werk (27,3%) ligt het aandeel dat in subjectieve armoede leeft het hoogst.

Uit de resultaten van de gezinsvorm blijkt vooral dat alleenstaande ouders veel vaker in subjectieve armoede leven dan samengestelde of intacte gezinnen. Waar bij intacte gezinnen 4,6% en bij samengestelde gezinnen 8,1% in subjectieve armoede leeft, ligt dit aandeel met 19,9% veel hoger bij alleenstaande ouders.

Tabel 2. Subjectieve armoede naar achtergrondkenmerken (rijpercentages)

		(zeer) moeilijk rondkomen	eerder moeilijk tot zeer gemakkelijk	n
Totaal		9,2%	90,8%	3.208
Geslacht (n.s.)				
Leeftijd**				
	jonger dan 35 jaar	6,2%	93,8%	538
	35 - 44 jaar	8,2%	91,8%	1.113
	45 - 54 jaar	11,6%	88,4%	1.157
	55 jaar en ouder	9,8%	90,2%	400
Herkomst***				
	België	6,6%	93,4%	2.578
	EU+	6,6%	93,4%	283
	niet-EU+	21,8%	78,2%	347
Opleidingsniveau***				
	lager secundair	21,5%	78,5%	403
	hoger secundair	10,6%	89,4%	871
	hoger onderwijs/universiteit	4,9%	95,1%	1.871
Tewerkstelling***				
	voltijds	6,1%	93,9%	1.871
	deeltijds	7,2%	92,8%	908
	werkonderbreking	23,6%	76,4%	181
	geen betaald werk	27,3%	72,7%	227
Gezinsvorm***				
	intact gezin	4,6%	95,4%	2.053
	alleenstaande ouder	19,9%	80,1%	570
	samengesteld gezin	8,1%	91,9%	384
Leeftijd jongste kind (n.s.)				
Aantal kinderen**				
	geen kinderen (meer)	19,5%	80,5%	104
	1 kind	8,4%	91,6%	945
	2 kinderen	7,8%	92,2%	1.420
	3 kinderen	8,9%	91,1%	488
	4 kinderen of meer	11,9%	88,1%	154

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : *p<0,05, **p<0,01, ***p < 0,001.

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

Voor het aantal kinderen in het gezin blijkt dat vooral ouders waar geen kinderen in het gezin aanwezig zijn het vaakst (19,5%) in subjectieve armoede leven. Bij de aanwezigheid van één, twee of drie kinderen in het gezin ligt dit aandeel ruim de helft lager. Bij vier of meer kinderen ligt het aandeel met 11,9% hoger.

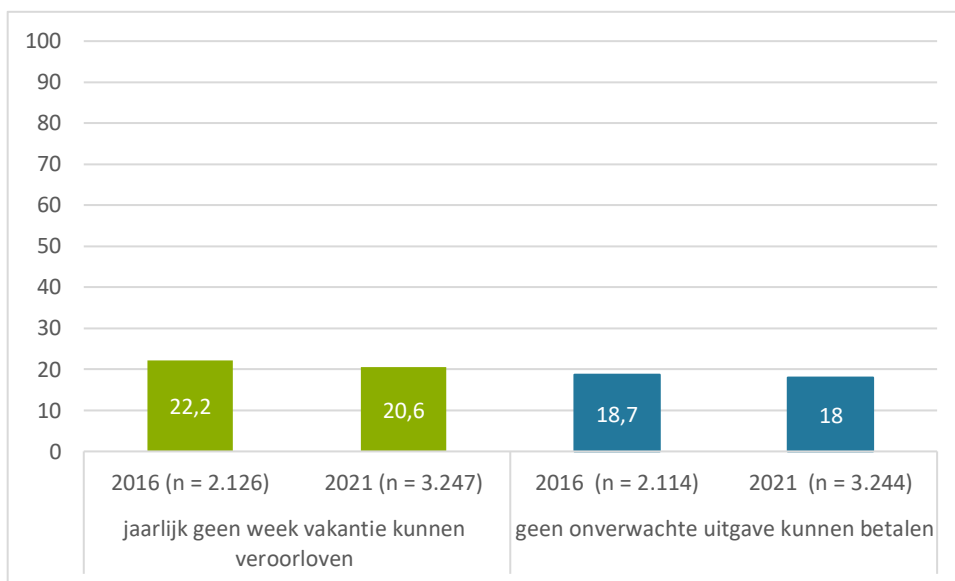
3.2.2 Materiële deprivatie

Materiële deprivatie is een armoede-indicator die wijst op wat men zich al dan niet kan veroorloven met de eigen beschikbare financiële middelen. In de gezinsenquête werden twee vragen over materiële deprivatie opgenomen. De eerste vraag was: *‘Er zijn bepaalde dingen die veel mensen zich niet kunnen veroorloven, ook als zij dat zouden willen. Kan uw gezin het zich veroorloven om jaarlijks een week op vakantie te gaan?’* (antwoordcategorieën: ‘ja’, ‘neen’). De tweede vraag: *‘Stel dat uw gezin verplicht is een onverwachte uitgave te betalen van ongeveer 1.100 euro. Kan uw gezin deze met eigen middelen betalen?’* (antwoordcategorieën: ‘ja’, ‘neen’). In 2016 werden beide vragen ook opgenomen, maar was het bedrag 1.000 euro in plaats van 1.100 euro.

Figuur 3 toont de resultaten over materiële deprivatie in 2016 en 2021. In 2021 kon 20,6% van de ouders in Vlaanderen zich geen week vakantie veroorloven en kon 18% geen onverwachtse uitgaven betalen. De verschillen voor beide dimensies van materiële deprivatie ten opzichte van 2016 zijn beperkt en niet statistisch significant.

Houden we in 2021 geen rekening met de antwoorden van ouders met niet-officieel inwonende kinderen dan kan 18,7% zich geen week vakantie veroorloven en kan 16,9% geen onverwachte uitgave betalen. Het verschil ten opzichte van 2016 is nu wel statistisch significant voor ‘zich een week vakantie kunnen veroorloven’ en blijft niet significant voor ‘een onverwachte uitgave kunnen betalen’.

Figuur 3. Materiële deprivatie, 2016-2021 (percentages)

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : n.s. voor beide dimensies van materiële deprivatie.

BRON: [GEZINSENQUÊTE 2016-2021](#)

Tabel 3 toont het zich kunnen veroorloven om een week op vakantie te gaan in 2021 naar achtergrondkenmerken. Globaal blijkt dat 20,6% van de ouders in Vlaanderen zich geen week vakantie kan veroorloven. Voor het geslacht van de ouder en de leeftijd van het jongste kind bestaan geen significante verschillen (niet in tabel weergegeven). Voor de leeftijd van de ouder is dat wel zo, hoewel de verschillen eerder

beperkt zijn, in het zich geen week vakantie kunnen veroorloven. Ouders jonger dan 35 jaar en tussen 45 en 54 jaar kunnen zich het vaakst (22%) geen vakantie veroorloven.

Voor de overige achtergrondkenmerken uit tabel 3 bestaan grotere verschillen. Onder ouders met een Belgische of EU⁺-herkomst kan 17% zich geen week vakantie veroorloven. Bij ouders met een niet-EU⁺-herkomst ligt dit aandeel met 39,9% meer dan dubbel zo hoog. Het opleidingsniveau van de ouders vertoont eveneens een sterke samenhang met zich geen week vakantie kunnen veroorloven. Bij ouders met een diploma hoger onderwijs/universiteit kan 10,8% zich geen week vakantie veroorloven. Dit aandeel ligt met 27,8% meer dan dubbel zo hoog bij ouders met een diploma hoger secundair en met 40,1% quasi vier keer zo hoog bij ouders met een diploma lager secundair onderwijs.

De resultaten over de gezinsvorm geven aan dat alleenstaande ouders (37,5%) meer dan dubbel zo vaak dan ouders uit intacte (13,4%) of samengestelde gezinnen (19,1%) zich geen week vakantie kunnen veroorloven.

Voor het aantal kinderen in het gezin zijn er weinig verschillen bij de aanwezigheid van één, twee of drie kinderen. Binnen die groepen kan tussen 17,5% en 20,3% van de ouders zich geen week vakantie veroorloven. Dit aandeel ligt hoger bij gezinnen zonder kinderen (34,4%) en gezinnen met vier of meer kinderen (32,4%).

Voor het beroepsstatuut blijkt dat vooral arbeid(st)ers in vergelijking met andere beroepsgroepen zich veel vaker geen week vakantie kunnen veroorloven. Bij arbeid(st)ers is dit aandeel 35,2% waar het bij andere beroepscategorieën tussen de 13,3 en 21,3% ligt. Voor de tewerkstelling blijkt dat het aandeel dat zich geen week vakantie kan veroorloven 15,6% is bij voltijds werkenden en 19,3% bij deeltijds werkenden. Dit aandeel ligt met 43,9% meer dan twee keer zo hoog bij ouders zonder betaald werk of ouders in werkonderbreking.

Tabel 4 bevat de resultaten van 'een onverwachtse uitgave kunnen doen' bij ouders in Vlaanderen in 2021 naar achtergrondkenmerken. Globaal blijkt dat 18% van de ouders geen onverwachtse uitgave kan doen. Ook hier treden dezelfde risicogroepen op de voorgrond als bij de indicator 'zich geen week vakantie kunnen veroorloven' namelijk ouders met een niet-EU⁺-herkomst, een laag opleidingsniveau, die in werkonderbreking zijn of geen betaald werk hebben, alleenstaand zijn en ouders waar geen of vier of meer kinderen in het gezin wonen.

Voor het geslacht en de leeftijd van de ouder evenals voor de leeftijd van het jongste kind zijn er geen significante verschillen (niet in tabel weergegeven). Het kunnen doen van een onverwachte uitgave naar beroepsstatuut van de ouder wordt niet gerapporteerd omwille van te kleine aantallen.

Tabel 3. Een week op vakantie kunnen gaan naar achtergrondkenmerken (rijpercentages)

	neen	ja	n
Totaal	20,6%	79,4%	3.247
Geslacht (n.s.)			
Leeftijd*			
jonger dan 35 jaar	22,1%	77,9%	543
35 - 44 jaar	17,6%	82,4%	1.125
45 - 54 jaar	22,6%	77,4%	1.177
55 jaar en ouder	20,9%	79,1%	402
Herkomst***			
België	16,5%	83,5%	2.602
EU+	17,1%	82,9%	287
niet-EU+	39,9%	60,1%	358
Opleidingsniveau***			
lager secundair	40,1%	59,9%	413
hoger secundair	27,8%	72,2%	878
hoger onderwijs/universiteit	10,8%	89,2%	1.889
Beroepsstatuut***			
arbeid(st)er	35,2%	64,8%	487
bediende (private sector)	14,5%	85,5%	1.326
werknemer openbare sector	13,3%	86,7%	722
zelfstandig/vrij beroep (zonder personeel)	21,3%	78,7%	211
zelfstandig/vrij beroep (met personeel)	14,3%	85,7%	138
Tewerkstelling***			
voltijds	15,6%	84,4%	1.886
deeltijds	19,3%	80,7%	922
werkonderbreking	43,9%	56,1%	186
geen betaald werk	43,9%	56,1%	232
Gezinsvorm***			
intact gezin	13,4%	86,6%	2.076
alleenstaande ouder	37,5%	62,5%	579
samengesteld gezin	19,1%	80,9%	388
Aantal kinderen**			
geen kinderen (meer)	34,4%	65,6%	105
1 kind	20,3%	79,7%	955
2 kinderen	17,5%	82,5%	1.432
3 kinderen	18,3%	81,7%	498
4 kinderen of meer	32,4%	67,6%	158
Leeftijd jongste kind (n.s.)			

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : *p<0,05, **p<0,01, ***p < 0,001

BRON: [GEZINSENQUÊTE 2021](#)

Tabel 4. Een onverwachte uitgave kunnen doen naar achtergrondkenmerken (rijpercentages)

	neen	ja	n	
Totaal	18,0%	82,0%	3.244	
Geslacht (n.s.)				
Leeftijd (n.s.)				
Herkomst***				
	België	10,5%	89,5%	2.602
	EU⁺	17,3%	82,7%	287
	niet-EU⁺	50,2%	49,8%	355
Opleiding***				
	lager secundair	40,5%	59,5%	413
	hoger secundair	24,4%	75,6%	878
	hoger onderwijs/universiteit	7,8%	92,2%	1.883
Tewerkstelling***				
	voltijds	13,6%	86,4%	1.885
	deeltijds	14,7%	85,3%	921
	werkonderbreking	40,4%	59,6%	185
	geen betaald werk	42,7%	57,3%	232
Gezinsvorm***				
	intact gezin	12,2%	87,8%	2.075
	alleenstaande ouder	32,0%	68,0%	580
	samengesteld gezin	17,3%	82,7%	386
Aantal kinderen**				
	geen kinderen (meer)	27,3%	72,7%	105
	1 kind	19,1%	80,9%	957
	2 kinderen	13,9%	86,1%	1.432
	3 kinderen	18,2%	81,8%	495
	4 kinderen of meer	29,6%	70,4%	157
Leeftijd jongste kind (n.s.)				

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : *p<0,05, **p<0,01, ***p < 0,001

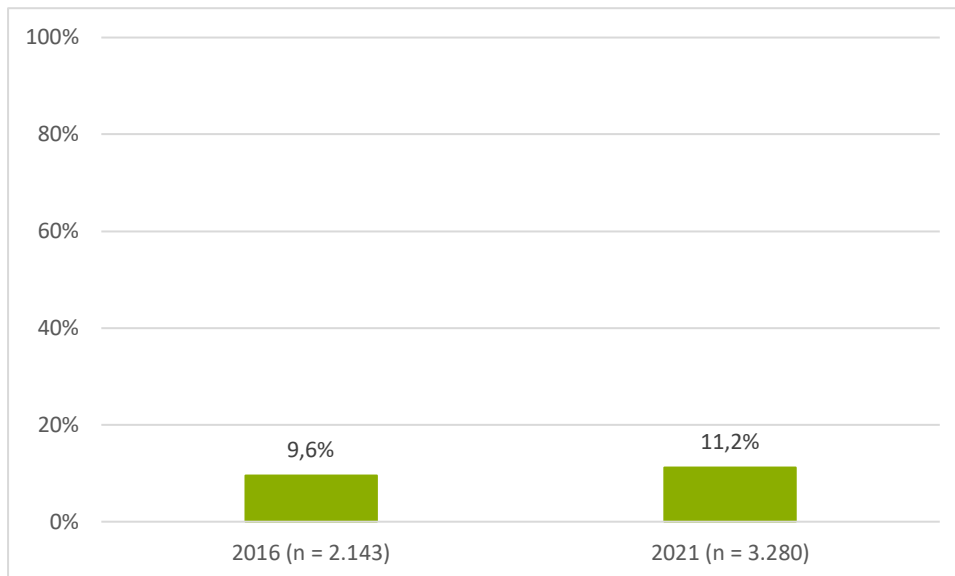
BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

3.3 SCHULDEN

Het ervaren van schulden werd zowel in 2016 als in 2021 gemeten aan de hand van drie vragen. Eerst werd gepeild naar het ervaren van problemen met het betalen van facturen: 'Heeft u problemen met het betalen van facturen?' (antwoordcategorieën: ja, nee). Bij respondenten die betaalproblemen bij facturen ervaren, werd gevraagd naar de frequentie van het niet tijdig kunnen betalen van vijf soorten facturen en in een vervolgvraag naar de omvang van de betalingsachterstand.

Figuur 4 toont dat 11,2% van de ouders in Vlaanderen in 2021 problemen ervaart met het betalen van facturen. Het verschil met 2016 toen 9,6% problemen ervaarde bij het betalen van facturen is beperkt en niet statistisch significant. Wanneer we geen rekening houden met de resultaten van ouders met niet-officieel inwonende kinderen in 2021 veranderen de resultaten niet.

Figuur 4. Problemen met het betalen van facturen, 2016-2021 (percentages)

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : n.s.

BRON: [GEZINSENQUETE 2016 - 2021](#)

Tabel 5 toont het ervaren van problemen met het betalen van facturen bij ouders in Vlaanderen in 2021 naar achtergrondkenmerken. Naar geslacht en leeftijd van de ouders zijn er geen significante verschillen (niet in tabel weergegeven). Voor herkomst, opleiding, gezinsvorm, leeftijd van het jongste kind, beroepsstatuut en tewerkstelling zijn er wel significante verschillen.

Voor de herkomst blijkt dat vooral ouders met een niet-EU⁺-herkomst vaker problemen ervaren om facturen te betalen. Bij ouders met een Belgische herkomst ervaart 7,4% betalingsproblemen en bij ouders met een herkomst uit een EU⁺-land is dat 9,9%. Bij ouders met een niet-EU⁺-herkomst ligt dit aandeel veel hoger en bedraagt 27,8%.

Voor het opleidingsniveau blijkt dat ouders vaker betalingsproblemen ervaren naarmate hun opleidingsniveau lager is. Bij een opleidingsniveau hoger onderwijs/universiteit ervaart 5,5% betalingsproblemen. Dit aandeel ligt meer dan dubbel zo hoog (13,8%) bij ouders met een opleiding hoger secundair onderwijs en meer dan vier keer hoger (24,1%) bij ouders met een diploma lager secundair onderwijs.

De resultaten van de gezinsvorm tonen dat, vergeleken met de andere groepen, vooral alleenstaande ouders vaker problemen ervaren met het betalen van facturen. Intacte gezinnen (7,8%) ervaren het minst betaalproblemen, bij samengestelde gezinnen (12,7%) is dit wat vaker zo en bij alleenstaande ouders is dit meer dan dubbel zo vaak het geval. Binnen deze groep ervaart 17,8% betaalproblemen.

Voor de leeftijd van het jongste kind blijkt dat ouders het vaakst betaalproblemen ervaren met facturen wanneer hun jongste kind 3 - 5 jaar is of 12 - 17 jaar is. Binnen deze groepen ervaart 13% van de ouders problemen om facturen te betalen. Is het jongste kind 18 jaar of ouder dan ligt dit aandeel met 6,8% het laagst.

Voor het aantal kinderen blijkt dat vooral ouders zonder kinderen (16,5%) of vier of meer kinderen (20,5%) in het gezin problemen ervaren met het betalen van facturen. Bij de aanwezigheid van één, twee of drie kinderen ligt dit aandeel tussen 9,3% en 11,2%.

Tabel 5. Problemen met het betalen van facturen naar achtergrondkenmerken (rijpercentages)

	neen	ja	n
Totaal	88,8%	11,2%	3.280
Geslacht (n.s.)			
Leeftijd (n.s.)			
Herkomst***			
België	92,6%	7,4%	2.631
EU ⁺	90,1%	9,9%	288
niet-EU ⁺	72,2%	27,8%	361
Opleiding***			
lager secundair	75,9%	24,1%	419
hoger secundair	86,2%	13,8%	871
hoger onderwijs/universiteit	94,5%	5,5%	1.882
Beroepsstatuut***			
arbeid(st)er	78,6%	21,4%	492
bediende (private sector)	94,1%	5,9%	1.331
werknemer openbare sector	92,0%	8,0%	731
zelfstandig/vrij beroep (zonder personeel)	91,5%	8,5%	214
zelfstandig/vrij beroep (met personeel)	94,9%	5,1%	142
Tewerkstelling***			
voltijds	91,4%	8,6%	1.900
deeltijds	90,3%	9,7%	936
werkonderbreking	76,8%	23,2%	187
geen betaald werk	74,5%	25,5%	239
Gezinsvorm***			
intact gezin	92,2%	7,8%	2.089
alleenstaande ouder	82,2%	17,8%	589
samengesteld gezin	87,3%	12,7%	391
Aantal kinderen**			
geen kinderen (meer)	83,5%	16,5%	113
1 kind	90,7%	9,3%	960
2 kinderen	89,9%	10,1%	1.446
3 kinderen	88,8%	11,2%	505
4 kinderen of meer	79,5%	20,5%	158
Leeftijd jongste kind*			
0 - 2 jaar	89,1%	10,9%	521
3 - 5 jaar	87,0%	13,0%	352
6 - 11 jaar	90,8%	9,2%	721
12 - 17 jaar	87,2%	12,8%	698
18 jaar of ouder	93,2%	6,8%	676

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : *p<0,05, **p<0,01, ***p < 0,001

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

De werkkenmerken tonen ook een duidelijke samenhang met het ervaren van betaalproblemen van facturen. Bij het beroepsstatuut blijkt dat arbeid(st)ers het vaakst problemen hebben met het betalen van facturen. Binnen deze groep ervaart 21,4% betaalproblemen terwijl dit aandeel bij de andere beroepsgroepen 8,5% is of lager. Bij de tewerkstelling blijkt dat er weinig verschillen zijn in het kunnen betalen van facturen tussen voltijds

(8,6%) en deeltijds (9,7%) werkende ouders. Binnen de groep van ouders in werkonderbreking (23,2%) of zonder betaald werk (25,5%) ligt dit aandeel ruim dubbel zo hoog.

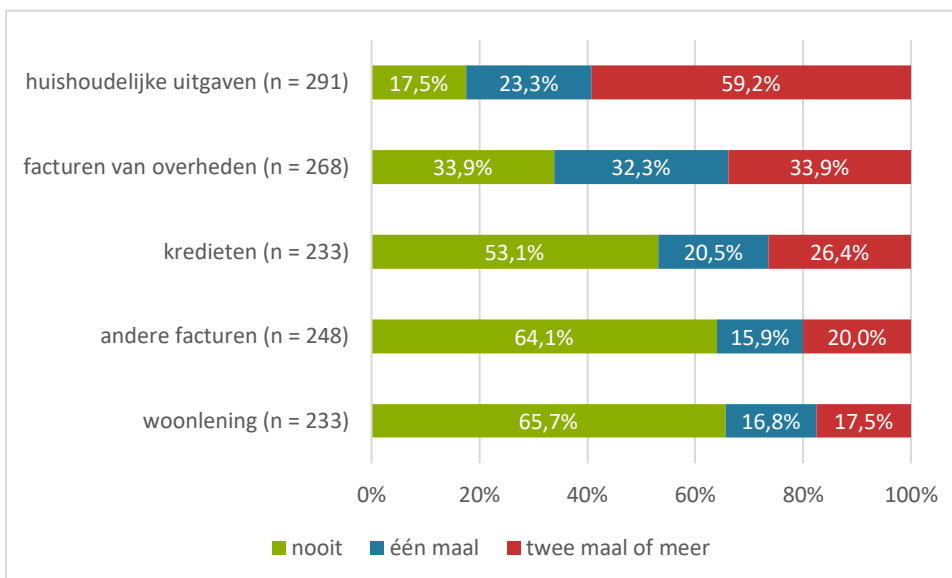
Aan de 11,2% ouders dat aangeeft dat hun gezin problemen ervaart met het betalen van facturen werd gevraagd in welke mate ze de voorbije 12 maanden vijf soorten van facturen niet konden betalen. De vraagformulering was: *'Hoe vaak is het gedurende de voorbije 12 maanden voorgekomen dat u of uw gezin één of meer van de onderstaande facturen niet of niet op tijd kon betalen omwille van financiële redenen?'* Deze vraag werd gesteld voor vijf soorten van facturen:

1. huishoudelijke uitgaven (huur van de woning, rekeningen van elektriciteit, water, gas of verwarming, telecomfacturen, gezondheidsuitgaven zoals ziekenhuisfacturen, doktersbezoek, facturen van de school en andere huishoudelijke uitgaven zoals vervoer, verzekeringen,...)
2. terugbetaling van de hypotheek /de lening voor de aankoop van de woning (hoofdverblijfplaats)
3. kredieten (terugbetaling van aankopen op afbetaling (uitgezonderd deze voor de woning) kredietopeningen, kredietkaarten, leningen op afbetaling, leningen bij particulieren)
4. facturen van overheden (belastingen, boetes, GAS-boetes, Sociale zekerheidsbijdragen, rekening van het OCMW, e.d.)
5. andere facturen (alimentatie, gokken, schadevergoeding aan burgerlijke partij, erelonen aan advocaten, architecten, en andere)

Figuur 5 toont de mate waarin ouders die problemen ervaren met het betalen van facturen deze vijf soorten facturen niet tijdig kunnen betalen. De items in figuur 5 zijn zodanig geordend dat facturen die ouders het vaakst niet tijdig kunnen betalen zich bovenaan in de figuur situeren.

De top drie van facturen die ouders met betaalproblemen het vaakst niet kunnen betalen zijn respectievelijk: facturen met betrekking tot huishoudelijke uitgaven (met inbegrip van de huur), facturen van overheden en facturen met betrekking tot kredieten.

Figuur 5. Het niet tijdig kunnen betalen van verschillende soorten facturen het voorbije jaar (percentages, n = 304)

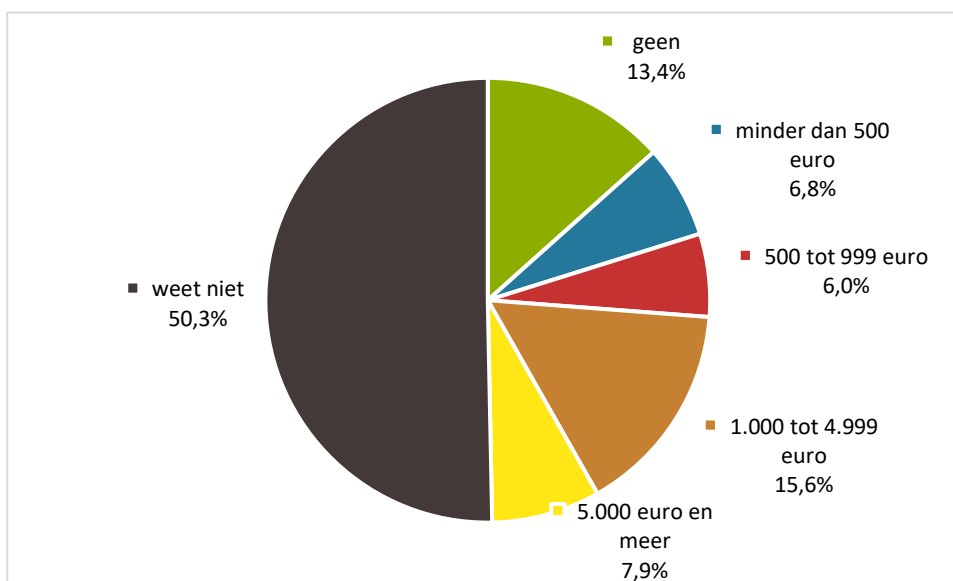

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

Aan de 11,2% van de ouders dat aangeeft dat hun gezin problemen ervaart met het betalen van facturen werd vervolgens gevraagd de omvang te ramen van het totaalbedrag van de ‘achterstallige betalingen’⁶ via volgende vraag: ‘*Wat is op dit moment het totaalbedrag van uw ‘achterstallige’ betalingen?*’ (antwoordmogelijkheden:euro of ‘... ik weet het niet’).

De antwoorden werden herschikt in zes categorieën. De helft van deze ouders geeft aan dat ze geen inschatting kunnen maken (antwoord ‘weet niet’) van het totaalbedrag van achterstallige betalingen en 13,4% rapporteert op het moment van de bevraging geen betaalachterstand. Van degene die wel betaalachterstand rapporteren, heeft 6,8% een achterstand van minder dan 500 euro, 6% heeft een achterstand van 500 tot 999 euro en de grootste groep (15,6%) heeft een betaalachterstand van 1.000 tot 4.999 euro. Daarnaast is er een groep van 7,9% die 5.000 euro of meer betaalachterstand heeft.

Figuur 6. Totaal bedrag van achterstallige betalingen bij respondenten die problemen ervaren met het betalen van facturen (percentages, n = 304)

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

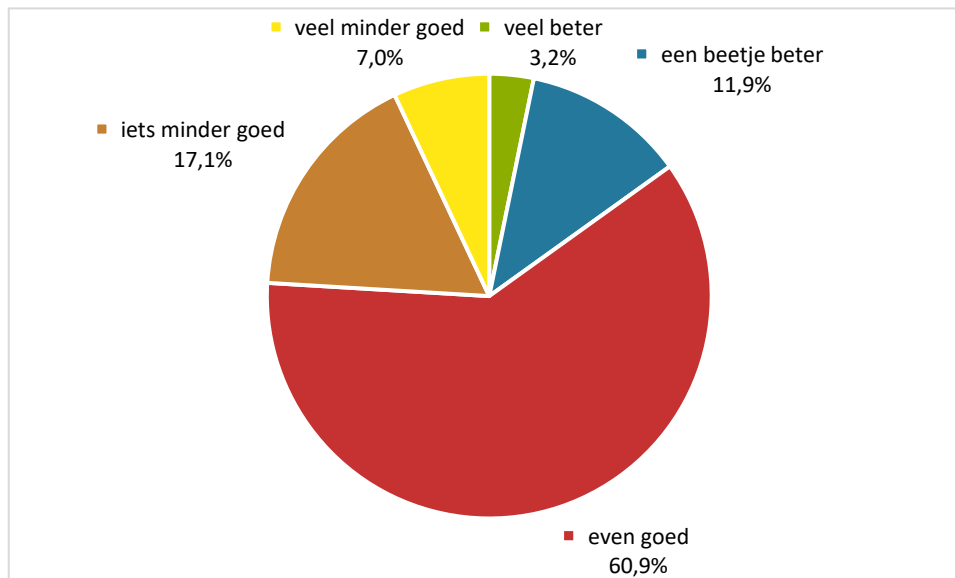
3.4 IMPACT CORONA OP DE FINANCIËLE SITUATIE

De impact van de coronapandemie op de financiële situatie van ouders in Vlaanderen werd in de gezinsenquête van 2021 bevestigd als volgt: ‘*Vergeleken met de situatie vóór de pandemie, dus vóór maart 2020, hoe gaat het op dit moment met ... uw financiële situatie?*’ (antwoordcategorieën: veel beter, een beetje beter, even goed, iets minder goed, veel minder goed).

Figuur 7 toont dat 60,9% van de ouders, in het voorjaar van 2021, een ‘even goede’ financiële situatie ervaren dan voor de coronapandemie. Bij 3,2% is de financiële situatie veel beter en bij 11,9% een beetje beter. We kunnen dus vaststellen dat bij 75,9% van de ouders in Vlaanderen de financiële situatie tijdens de coronapandemie even goed of beter is dan ervoor. Daarnaast is er een groep van 24,1% bij wie de financiële situatie tijdens de coronapandemie minder goed is dan ervoor. Bij 17,1% is de financiële situatie iets minder goed en bij 7% veel minder goed.

⁶ Met achterstallige betalingen bedoelen we die facturen die u wel heeft gekregen, maar die u niet op tijd heeft kunnen betalen omwille van financiële redenen. Indien u het bedrag niet exact weet, wilt u dan een schatting geven?

Figuur 7. Inschatting van de financiële situatie in 2021 in vergelijking met de situatie vóór de coronapandemie (percentages, n = 3.256)

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

De resultaten in tabel 6 geven de impact van de coronapandemie weer op de financiële situatie bij ouders in Vlaanderen naar achtergrondkenmerken. De antwoordcategorieën 'veel beter', 'een beetje beter' en 'even goed' werden enerzijds samengetrokken tot 'even goed of beter'. Anderzijds werden de categorieën 'iets minder goed' of 'veel minder goed' samengenomen tot 'minder goed'.

De resultaten in tabel 6 tonen dat de impact van corona op de financiële situatie van ouders in Vlaanderen niet significant verschilt naar het geslacht of de leeftijd van de ouder of naar de leeftijd van het jongste kind (niet in tabel weergegeven). Voor de overige onderzochte achtergrondkenmerken (herkomst, opleiding, beroepsstatuut, tewerkstelling, gezinsvorm en subjectieve armoede) bestaan wel significante verschillen.

Voor de herkomst van ouders blijkt dat ouders die afkomstig zijn uit een niet-EU⁺-land het vaakst een negatieve impact op hun financiële situatie rapporteren. Bij ouders met een Belgische herkomst ervaart 20,3% de financiële situatie in 2021 minder goed dan vóór de coronapandemie. Bij ouders die afkomstig zijn uit een EU⁺-land is dit aandeel 25,4% en bij ouder afkomstig uit een niet-EU⁺-land 39,1%.

Voor de opleiding valt af te leiden dat een minder goede financiële situatie tijdens de coronapandemie vaker voorkomt naarmate het opleidingsniveau van de ouder lager is. Bij ouders met een diploma hoger onderwijs/universiteit rapporteert 16,7% een minder goede financiële situatie. Dit percentage is 29,8% bij ouders met een diploma hoger secundair onderwijs en bedraagt 39,1% bij ouders met een diploma lager secundair onderwijs.

Voor het beroepsstatuut blijkt dat vooral arbeid(st)ers en zelfstandigen vaker een negatieve impact op hun financiële situatie door de coronapandemie rapporteren. Binnen de groep arbeid(st)ers geeft 37,8% aan dat hun financiële situatie minder goed is dan voor de coronapandemie. Bij zelfstandigen met personeel is dit aandeel 33,8%, bij zelfstandigen zonder personeel 36,3%. Bij bedienden uit de private sector (16,4%) en werknemers uit de openbare sector (13%) ligt dit percentage veel lager.

Ook de tewerkstelling van ouders toont een sterke samenhang met de financiële impact door de coronapandemie. Tussen voltijds en deeltijds werkende zijn er weinig verschillen. Goed één op vijf van de ouders

uit beide groepen ervaart een negatieve impact op hun financiële situatie door de coronapandemie. Ouders zonder betaald werk ervaren vaker een negatieve financiële impact (37,9%). Bij ouders die niet werken omwille van een werkonderbreking ligt dit aandeel met 56,1% het hoogst.

Tabel 6. *Inschatting van de financiële situatie in vergelijking met de situatie vóór de coronapandemie naar achtergrondkenmerken (rijpercentages)*

	even goed of beter	minder goed	n
Totaal	75,9%	24,1%	3.256
Geslacht (n.s.)			
Leeftijd (n.s.)			
Herkomst***			
België	79,7%	20,3%	2.615
EU+	74,6%	25,4%	290
niet-EU+	60,9%	39,1%	351
Opleiding***			
lager secundair	60,9%	39,1%	407
hoger secundair	70,2%	29,8%	868
hoger onderwijs/universiteit	83,3%	16,7%	1.876
Beroepsstatuut***			
arbeid(st)er	62,2%	37,8%	484
bediende (private sector)	83,6%	16,4%	1.334
werknemer openbare sector	87,0%	13,0%	727
zelfstandig/vrij beroep (zonder personeel)	63,7%	36,3%	211
zelfstandig/vrij beroep (met personeel)	66,2%	33,8%	141
Tewerkstelling***			
voltijds	79,8%	20,2%	1.892
deeltijds	78,9%	21,1%	931
werkonderbreking	43,9%	56,1%	179
geen betaald werk	62,1%	37,9%	234
Gezinsvorm***			
intact gezin	79,9%	20,1%	2.088
alleenstaande ouder	68,1%	31,9%	580
samengesteld gezin	72,1%	27,9%	386
Aantal kinderen***			
geen kinderen (meer)	69,9%	30,1%	105
1 kind	73,6%	26,4%	959
2 kinderen	79,1%	20,9%	1.440
3 kinderen	78,1%	21,9%	501
4 kinderen of meer	64,1%	35,9%	154
Leeftijd jongste kind (n.s.)			
Subjectieve armoede***			
(zeer) moeilijk rondkomen	33,6%	66,4%	240
eerder moeilijk tot zeer gemakkelijk rondkomen	80,4%	19,6%	2.925

Significantieniveau: Rao-Scott χ^2 : *p<0,05, **p<0,001, ***p < 0,001

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

Voor de gezinsvorm blijkt dat alleenstaande ouders vaker een negatieve financiële impact door de coronapandemie ervaren. Binnen deze groep ervaart 31,9% een minder goede financiële situatie dan vóór de coronapandemie. Bij samengestelde gezinnen (27,9%) en intacte gezinnen (20,1%) ligt dat percentage lager.

Voor het aantal inwonende kinderen blijkt dat gezinnen met vier of meer kinderen het vaakst (35,9%) een negatieve financiële impact ervaren. Die negatieve impact wordt minder vaak gerapporteerd door gezinnen zonder kinderen (30,1%) en komt nog minder vaak voor bij gezinnen met één (26,4%), twee (20,9%) en drie kinderen (21,9%).

Ten slotte blijkt uit tabel 6 dat ouders die in subjectieve armoede leven veel vaker een negatieve impact op hun financiële situatie ervaren door corona. Bij ouders die geen subjectieve armoede ervaren, rapporteert 19,6% een minder goede financiële situatie dan vóór de coronapandemie. Bij ouders die wel in subjectieve armoede leven, ligt dit aandeel met 66,4% ruim drie keer hoger.

4 SAMENVATTEND BESLUIT

In dit rapport schetsen we een beeld van de financiële situatie van ouders in Vlaanderen in 2016 en 2021. De focus ligt op de rapportering van de resultaten uit 2021 en waar mogelijk wordt ook vergeleken met 2016. Verschillende dimensies van de financiële situatie van de ouders worden daarbij belicht zoals de omvang van het gezinsinkomen, subjectieve armoede, materiële deprivatie en het hebben van schulden.

Uit de resultaten blijkt dat de financiële situatie voor ouders in Vlaanderen in 2021 er doorgaans niet zo anders uitziet dan in 2016. De resultaten tonen een lichte afname voor subjectieve armoede en voor één item over materiële deprivatie, namelijk het 'zich een week vakantie kunnen veroorloven'. Voor het andere item over materiële deprivatie, het 'een onverwachte uitgave van 1.100 euro kunnen betalen met eigen middelen', en voor het hebben van problemen met het betalen van facturen, zijn er geen significante verschillen tussen 2016 en 2021. In 2021 leeft 9,1% van de ouders in Vlaanderen in subjectieve armoede, kon 20,6% zich geen week vakantie veroorloven, kon 18% geen onverwachtse uitgave betalen en ervaart 11,2% problemen bij het betalen van facturen.

Een tweede gelijkheid met 2016 is dat dezelfde groepen gezinnen vaker te maken hebben met subjectieve armoede, materiële deprivatie of betalingsproblemen. Het gaat om ouders met een lager opleidingsniveau, met een niet-EU⁺-herkomst en alleenstaande of ouders zonder betaald werk of in werkonderbreking (Audenaert & Van Lancker, 2018). Ook het beroepsstatuut, dat in 2018 niet werd onderzocht, blijkt een betekenisvolle dimensie waarbij arbeid(st)ers in vergelijking met de andere beroepsgroepen vaker te maken krijgen met subjectieve armoede, materiële deprivatie en problemen met het betalen van facturen.

In de gezinsenquête van 2021 werd ook de ervaren impact nagegaan van de coronapandemie op de financiële situatie van ouders in Vlaanderen. Bij 75,9% van de ouders is de financiële situatie tijdens de coronapandemie even goed of beter dan ervoor en bij 24,1% is de financiële situatie tijdens de coronapandemie minder goed dan ervoor. De negatieve impact van corona op de financiële situatie komt bij volgende groepen van ouders vaker voor: ouders met een niet-EU⁺-herkomst, lager opgeleiden, niet werkenden omwille van werkonderbreking, werken als arbeid(st)er of zelfstandige, alleenstaande ouder zijn en in subjectieve armoede leven.

5 REFERENTIES

Audenaert, V. & Van Lancker, W. (2018). *Gezinsenquête 2016: Inkomen, armoede en schulden. Gezinnen in Vlaanderen over het bezit van de gezinswoning, het bijdragen aan het gezinsinkomen, de eindjes aan elkaar kunnen knopen en problemen met het betalen van facturen.* www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. (2022). *Gezinsenquête 2021: Methodologisch rapport.* www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. (2022). *Gezinsenquête 2021: De samenstelling van het gezin. Gezinnen in Vlaanderen over hoe het gezin er uit ziet, wie bij het gezin hoort, waar gezinsleden wonen, over hun kindwens en wat men liever anders had gezien in de samenstelling van het gezin.* www.gezinsenquête.be

Bronvermelding:

De gezinsenquête is eigendom van de Vlaamse overheid. Bij gebruik van informatie uit deze bijdrage moet de volgende bronvermelding worden opgenomen: 'Bronselaer, J. & Robben, L. (2023) *Gezinsenquête 2021: De financiële situatie van gezinnen in Vlaanderen. Gezinnen in Vlaanderen over hun gezinsinkomen, het kunnen rondkomen met dit gezinsinkomen en het hebben van schulden.* www.gezinsenquête.be'

